

ФОНЕТИЧНО ЗМОДЕЛЬОВАНІ ОКАЗІОНАЛЬНІ ОДИНИЦІ АЛЮЗІЙНОГО ТИПУ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Гришко Ю. Ю.

*викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін
 Полтавський фаховий коледж підприємництва і ресторанного бізнесу
 вул. Європейська, 100, Полтава, Україна
 orcid.org/0000-0002-5607-0126
 yuliia_hryshko@ukr.net*

Ключові слова: *оказіональна фонетична одиниця, алюзія, алюзійний фонетичний оказіоналізм, мовна гра, український поетичний дискурс, експресивність.*

У пропонованій статті відображено результати лінгвостилістичного аналізу фонетичних оказіоналізмів, базованих на алюзії, в українському поетичному дискурсі ХХ–ХХІ століть. Матеріалом дослідження обрано поетичні тексти Ю. Андруховича, О. Гусейнової, Ю. Іздрика, О. Ірванця, Л. Каширіної, В. Кордуна та ін. З'ясовано, що алюзійні фонетичні оказіоналізми у поетичному дискурсі є одним із найбільш прагматично спрямованих засобів впливу на адресата. Встановлено, що алюзії в художніх творах виконують різні функції: експресивну – виявляє культурно-семіотичні орієнтири автора та його прагматичні інтенції; апелятивну – алюзія може бути орієнтована на певного адресата, який правильно декодуватиме творчий задум митця; поетичну – реалізується у формі алюзії як мовної гри; референтивну – передавання інформації про зовнішній світ. Визначено, що для алюзій фонетичного рівня характерне виконання всіх названих функцій, однак найповніше досліджувані одиниці виявляють свій потенціал на поетичному рівні, оскільки в художньому дискурсі мовна гра є їхньою традиційною роллю.

У межах проведеного дослідження виконано низку завдань: з'ясовано стилістичні функції оказіональних фонетичних одиниць алюзійного типу; визначено роль аудіовізуального впливу фонетично змодельованих авторських інновацій на адресатів; виокремлено найчастотніші алюзії в українському поетичному дискурсі. Доведено, що оказіональні фонетичні одиниці алюзійного типу гармонізують звукове тло, тяжіючи до фольклорних жанрів або міфології (замовлянь, глосолалій, медитацій, народних обрядових пісень тощо). Такі алюзійні фонетичні оказіоналізми належать до одних із найбільш експресивних, оскільки виходять за просторово-часові межі поетичного дискурсу, виявляючи складну комунікативно-функційну природу. Алюзійні фонетичні оказіоналізми завдяки добору вокальних та консонантних одиниць із певними акустико-артикуляційними параметрами містять відсилання до культурно-духовних джерел України та світу, з-поміж яких не лише усна народна творчість, а й твори сучасного масового мистецтва. Вирізнено найпродуктивніші в українському поетичному дискурсі фонетично змодельовані вербальні одиниці алюзійного типу, зокрема міфологічні, фольклорні, пісенні, літературно-художні, кінематографічні.

PHONETICALLY MODELED OCCASIONAL UNITS OF ALLUSION TYPE IN MODERN UKRAINIAN POETIC DISCOURSE

Hryshko Yu. Yu.

*Lecturer of Cyclic Commission of Social and Humanities Disciplines
Poltava Professional College of Entrepreneurship and Restaurant Business*

Yevropeiska str., 100, Poltava, Ukraine

orcid.org/0000-0002-5607-0126

yuliia_hryshko@ukr.net

Key words: *occasional phonetic unit, allusion, nonce word of phonetic type, language play, Ukrainian poetical discourse, expressiveness.*

The proposed article deals with the results of linguistic and stylistic analysis of phonetic nonce words that based on allusion in Ukrainian poetical discourse of 20th–21st centuries. As research material is selected poetic texts by Yu. Andrukhovych, O. Huseinova, Yu. Izdryk, O. Irvanets, L. Kashyryna, V. Kordun and others. It is found that allusive phonetic occasionalisms in poetic discourse are one of the most pragmatically directed means of influencing the addressee. It is established that allusions in artistic works perform various functions: expressive – reveals the cultural and semiotic orientations of the author and his pragmatic intentions; appellative – the allusion can be oriented towards a specific addressee who will correctly decode the artist's creative idea; poetic is implemented in the form of an allusion as a language play; referential – giving the information about the outside world. It is determined that phonetic level allusions are characterized by the performance of all the above-mentioned functions, however, the studied units most fully reveal their potential at the poetic level, since in artistic discourse the language play is their traditional role.

Within the context of the conducted research, a number of tasks are made: the stylistic functions of occasional phonetic units of the allusive type are clarified; the role of the audiovisual impact of phonetically modeled authorial innovations on addressees is determined; the most frequent allusions in Ukrainian poetic discourse are highlighted. It is proved that occasional phonetic units of the allusive type harmonize the sound background, tending to folklore genres or mythology (incantations, glossolalia, meditations, folk traditional songs, etc.). Such allusive phonetic nonce words are among the most expressive, since they go beyond the spatial and temporal boundaries of poetic discourse, revealing a complex communicative-functional nature. Allusive phonetic nonce words, thanks to the selection of vocal and consonant units with certain acoustic-articulatory parameters, contain references to the cultural and spiritual sources of Ukraine and the world, including not only verbal folklore, but also works of modern mass art. The most productive phonetically modeled verbal units of the allusive type in Ukrainian poetic discourse are distinguished, in particular mythological, folklore, song, literary-artistic, and cinematic.

Постановка проблеми. Функціонування алюзійних фонетичних оказіоналізмів у поетичному дискурсі є одним із найбільш прагматично спрямованих способів впливу на адресата. Алюзія, органічно пов'язуючись із джерелом, де її зафіксовано, виявляє безперервну діалогічність продукування текстів у художній творчості. Лінгвістичний аспект функціонування алюзій у текстах став об'єктом наукового зацікавлення багатьох українських і зарубіжних мовознавців – від потрактування терміна *алюзія*, типології алюзій до практичного використання алюзій у текстах та дослідження

їхнього впливу на адресатів мовленнєвих повідомлень. Г. Кузнєцова проаналізувала алюзію як стилістичний прийом та зробила огляд різних підходів до його класифікації, запропонованих у сучасних філологічних працях [Кузнєцова, 2014]. О. Хавкіна, М. Малюта, О. Заболотська на матеріалі рекламних текстів схарактеризували прагматичну специфіку використання алюзій щодо впливу на сприйняття реципієнтами [Хавкіна & Малюта, 2011; Заболотська, 2011]. О. Ципердюк, О. Пухонська, Н. Глінка, А. Мачулянська вивчали лексичні та фразеологічні алюзії у віршованих

творах [Ципердюк, 2016; Пухонська, 2012; Глінка & Мачулянська, 2023]. Попри наявність значної кількості праць, присвячених вивченню розгляданого мовного феномена, функціонування алюзійних фонетичних okazіоналізмів у художньому дискурсі, зокрема поетичному, залишається ще недостатньо репрезентованим у лінгвістичних дослідженнях.

Мета статті. Основна мета – ідентифікувати алюзійні фонетичні okazіоналізми в українському поетичному дискурсі ХХ–ХХІ століть, що передбачає реалізацію таких завдань: 1) з'ясувати стилістичні функції okazіональних фонетичних одиниць алюзійного типу; 2) визначити роль аудіовізуального впливу фонетично змодельованих авторських інновацій на адресатів; 3) виокремити найчастотніші алюзії в українському поетичному дискурсі.

Об'єкт дослідження – фоностилестичний вимір індивідуально-авторських новотворів в українському поетичному дискурсі.

Предмет дослідження – okazіональні фонетичні одиниці, що мають своїм підґрунтям алюзію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Алюзії – стилістичні фігури, що містять вказівку чи натяк на певний літературний, міфологічний або історичний факт [Гром'як, Ковалів & Теремко, с. 29–30]. Алюзійний зміст можуть формувати елементи не тільки лексичного, а й фонетичного рівня організації художнього тексту [Хавкіна & Малюта, с. 67], характеризуючись імпліцитністю, двоплановістю (наявність денотата – об'єкта непрямого посилання та репрезентанта – вербалізованого лінгвістичного компонента, який викликає алюзійні асоціації) та цілеспрямованістю [Заболотська, 2011, с. 145]. При цьому і маркером, і денотатом алюзії є структура тексту (у взаємодії кількох мовних рівнів). Алюзії в художніх творах виконують різні функції [Хавкіна & Малюта, с. 67–68]: 1) експресивну – виявляє культурно-семіотичні орієнтири автора та його прагматичні інтенції; 2) апелювативну – алюзія може бути орієнтована на певного адресата, який правильно декодуватиме творчий задум митця; 3) поетичну – має форму мовної гри; 4) референтивну – передавання інформації про зовнішній світ. Для алюзій фонетичного рівня характерне виконання всіх названих функцій, однак найповніше виявляє себе поетична, оскільки в художньому дискурсі «мовна гра є традиційною роллю алюзії» [Кузнецова, 2014, с. 90]. Фонетичні алюзійні okazіоналізми, стаючи елементом мовної гри, в поетичному дискурсі відображають риси авторського світогляду та розширюють засоби образності. Вони є абсолютно оригінальними одиницями, що впливають на реципієнтів через свою структуру, семантику, емоційний, когнітивний та прагматичний

потенціал. Фонетичні okazіоналізми, що мають своїм підґрунтям алюзію, є не тільки елементами художнього мовлення й образної тканини твору загалом. Вони почасти породжені мистецькою деформацією звукового складу слів. Поетичні okazіоналізми не створені для закріплення в мові: їхня мета – слугувати певній художньо-мовленнєвій ситуації. У цьому зв'язку не можна говорити про їхню доречність (недоречність) за принципом входження (не входження) в мову. Індивідуально-авторські новації стають найбільш повним утіленням прихованих можливостей мови, збагачуючи виражальні ресурси мистецького вираження.

Творчі експерименти зі словом, мовна гра можуть виявлятися на всіх мовних рівнях, виявляючись у свідомому моделюванні незвичайних лінгвістичних одиниць, однак найнижчий у лінгвістичній ієрархії мовних рівнів фонетичний рівень із точки зору латентного впливу на свідомість адресата є найвищим.

Фонетичні алюзії як стилістичний прийом мають високий ступінь інформативності, адже сучасні митці «колажують» в одному художньому просторі алюзії відразу з кількох знакових текстів [Маленко, 2010, с. 398], що генералізує не лише закладене у творі повідомлення, а й точку зору самого поета про те чи те явище; тому розкодування алюзій передбачає наявність в адресата загальних знань, подекуди навіть специфічних, адже письменники часто вдаються до алюзій із текстів різних лінгвістичних структур, а отже, і різних мовних та концептуальних картин світу. Завдяки містким алюзійним асоціаціям можна порівняти ситуаційну модель із її реальним контекстом за такими етапами: 1) розпізнавання алюзії (маркера), 2) ідентифікація прочитаного тексту, 3) модифікація первісної інтерпретації частини тексту, який містить алюзію, 4) загальна активація й закріплення прочитаного тексту [Маленко, 2010, с. 70].

В українському поетичному дискурсі okazіональні фонетичні одиниці алюзійного типу гармонізують звукове тло, тяжіючи до фольклорних жанрів або міфології (замовлянь, глосолалій, медитацій, народних обрядових пісень тощо).

Використовуємо пропорційну формулу для встановлення їхньої кількості у відсотках:

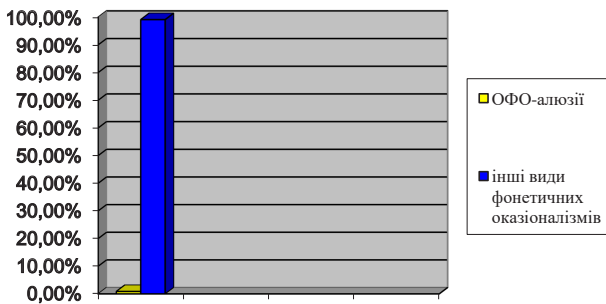
$x = n \cdot 100\% / N$, де n – кількість фонетичних okazіоналізмів, відсоткове вираження яких потрібно встановити,

N – загальна кількість фонетичних okazіоналізмів, виписаних методом суцільної вибірки зі зразків сучасного українського поетичного дискурсу.

Розраховуємо відсоткове вираження okazіональних фонетичних одиниць алюзійного типу, прийнявши загальну кількість фонетичних okazіоналізмів за 100%:

$$x = 800 / 923 \approx 0,8667\% \approx 0,87\%.$$

Знайдений показник у відсотках подаємо у вигляді діаграми, де 0,87% – фонетичні okazіоналізми алюзійного типу, відповідно 99,13% – інші види фонетичних okazіоналізмів.

Діаграма
Фонетичні okazіоналізми-алюзії серед інших видів фонетичних okazіоналізмів у сучасному українському поетичному дискурсі

Незважаючи на мінімальний відсоток, такі алюзійні фонетичні okazіоналізми належать до одних із найбільш експресивних [Маленко, 2010, с. 69], оскільки виходять за просторово-часові межі поетичного дискурсу, виявляючи складну комунікативно-функціональну природу [Кузнєцова, 2014, с. 91]. Наприклад, у поетичному творі «Короткий лист до Олесі» О. Ірванця алюзійні фонетичні okazіоналізми на початку вірша повторюються епіфорою в кінці кожної строфи (ніби своєрідний приспів), формуючи кільце, притаманне українській народнописенній традиції: *шабадабада шабадабада / мужчина і жінка / шабадабада шабадабада / двадцять років по тому / напевно і неодмінно / зустрінуться знову / і говоритимуть про / шабадабада шабадабада <...> найголовніше і найсуттєвіше / те що ні ти ні я окремо / ані ми обоє разом / ні за чим абсолютно не / шабадабада шабадабада / шаба даба да* [Ірванець, 2010, с. 69]. Однак у цьому творі фонетичний okazіоналізм *шабадабада* є водночас кінематографічною алюзією, а саме – на приспів *Chabadabada* з французького фільму «Un home et un femme» (1966) композитора Франсіса Ле. Пісні з okazіональною назвою *Chabadabada* також мають відразу декілька музичних виконавців у всьому світі. Український гурт «Мертвий півень» поклав поезію О. Ірванця на музику, створивши пісенну композицію з okazіональною назвою «Шабадабада», яка увійшла до однойменного студійного альбому (1998). Таку ж назву має композиція американського діджея Strez (2012) та пісня французького співака Дані Буяр (2018). Як бачимо, фонетичні okazіоналізми мають високий рівень експресивності й здатні навіювати акустичні образи, активізуючи увагу адресатів.

Частотними для okazіональних фонетичних одиниць алюзійного типу в українському поетичному дискурсі є повторення *лада, дана*, що своїми витоками сягають до міфопоетичної творчості. Адже *лада* – це звернення до старослов'янської богині світової гармонії, краси й любові Лади. Поширене це звернення в українській календарно-обрядовій поезії весняного циклу [Войтович, 2002, с. 271]. *Дана* – богиня води й річок, звернення до неї також притаманні українській обрядовості [Войтович, 2002, с. 125]: <...> *тра-ля-ля, леле, дана-дана!*. [Андрухович, 2009, с. 21]; *Ладомоє, лебедо, / Впольоване лебеда, / Втихне боління ледве, / Ледве перегодя <...>* [Каширіна, 1989, с. 135]. Повтори *дана* часто вживані й у сучасному поетичному пісенному дискурсі: <...> *Закохаєшся, шигі-ригі-дана, / Не сховаєшся – я твоя кохана. / Не питай мене, шигі-ригі-дана, / Чи любов мине, шигі-ригі! / Геї! Геї! <...>* [Лижичко]. Порівняймо з фонетичними повторами в народних піснях весняно-літнього календарного циклу, зокрема у фольклорних веснянках купальських піснях: *А ми просо сіяли, сіяли, / Ой дід-ладо* (за іншою версією, *Ой Див, Ладомоє, сіяли, сіяли. / А ми просо витопчем, витопчем, / Ой дід-ладомоє, витопчем <...>* [Обрядові пісні]; *Ой на Івана, та й на Купала, / Дана, Купала, Дана! / Там дівчинонька квіти збирала, / Дана, Купала, Дана! / Квіти збирала, в пучечки клала, / Дана, Купала, Дана! / До річечки несла, в воду пускала, / Дана, Купала, Дана! [Обрядові пісні]; *Геї, око Лада, Леле Ладове, / Геї, око Ладове, ніч пропадає, / Бо око Лада з води виходить, / Ладове свято нам приносить* [Войтович, 2002, с. 273].*

У Ю. Андруховича знаходимо ще й звернення *Коляда*, яке також потребує декодування імпліцитних сенсів читачем / слухачем: <...> *І зоря таямну має владу. / Ляда. Чоколяда. Коляда* [Андрухович, 2009, с. 32]. *Коляда* – старослов'янський бог, який розпочинає новий господарський рік [Войтович, 2002, с. 240]. У цій поезії звукове тло марковане міфологічними й фольклорними алюзіями, оскільки слова *коляда, колядин, коляд, колядниця* тощо притаманні колядкам – народним пісням зимового календарно-обрядового циклу: *Колядин, колядин, / Я у батька один <...>* [Обрядові пісні]; *Коляд, коляд, колядниця, / Добра з медом паляниця <...>* [Обрядові пісні]; *Коляд, коляд, коляда, / Хай обходить вас біда <...>* [Обрядові пісні]; *Ой, Коляда, Коляда! / Ти буваєш, Коляда, / Напередодні Різдва* [Войтович, 2002, с. 240]. Отже, okazіональні фонетичні одиниці можуть набувати сакральної семантики.

Ю. Іздрік використовує фонетичні okazіоналізми як елементи авторських гендіадісів у поєднанні із семантично маркованими лексемами, що віддзеркалюють поняття східної філософії (*шам-*

бала – просвітлення, стан єднання душі людини з Богом; міфічна країна в Гімалаях або Тибеті; транс – змінений психічний стан нервової системи, медитація): <...> *шамбала-мамбала репчик і драп / перчик і драм-машина – / пазли складаються просто так / в чистий потік хвилин <...>* [Іздрик, 2019, с. 7]; *Шанси-транси / і так все серйозно що просто капець / прожекти двіжухи і терки і мутки <...>* [Іздрик, 2019, с. 77]. Алітераціями плавного бокового [л] та параномазіями Ю. Іздрик у вірші «Last War» обігрує англійське слово «любов»: <...> *цілуй мене мила – лови і цілуй / хай з нас проливається світло / лови мене мила – цілуй і лови / ці лови – як love / ці лови кохана – сюжет не новий / та в ньому спиняються війни <...>* [Іздрик, 2019, с. 8]. Як фонетично марковану алюзію Ю. Іздрик часто використовує англійські заголовки латинцею в українських поетичних текстах, що відсилає читача до надбань світової попкультури, створюючи інтертекстуальні зв'язки: «Earth song», «Love becaused», «World music», «Summertime», «Crystal silence», «Turning point», «Unforgettable» та ін.

В. Кордун вдається до фонетичного обігрування на ґрунті повторів (графічно позначених дефісаціями) польського власного жіночого імені Рогніда: <...> *Доц[шч] якомсь налетів на Полоцьк, / великими краплями вибиваючи: / рог – ні-ні-ні – да-да-да – / рог-ні – да-да-да – / рог-ні-да – да-да-да – / рог-ні – рог-рог – ні – да-да – / рог-ні-да – да – да-да-да... / І замовк, і виц[шч]ух, і злякався... <...>* [Кордун, 1992, с. 93].

Частотними акустично насиченими виражальними засобами в поетичному дискурсі є алюзії, репрезентовані власними географічними назвами. У картні світу українськомовного читача завдяки іншомовному оригінальному звучанню вони виконують роль експресивних маркерів, своєрідних «гачків», які привертають увагу своєю екзотичністю, створюючи специфічні аудіовізуальні образи, асоційновані з певною місцевістю. Наприклад, О. Гусейнова активно вводить у поетичні тексти ойконіми й потамоніми, здебільшого пов'язані з Індією, Туреччиною та іншими країнами: *Вона боялася / тільки коли вода – / у склянках, / чайниках, / вазах – / перетікала / в Ганг / або Джамну <...>* [Гусейнова, 2016, с. 20]; *Лалелі* [Гусейнова, 2016, с. 66]; *Каракьой* [Гусейнова, 2016, с. 114]; *Багато років тому / я був у Бірмі. / Молодий і гарний. / Високий і сильний <...>* [Гусейнова, 2016, с. 110].

Яскравими в сучасному українському поетичному дискурсі є приклади, коли митці апелюють до кінематографічних знань читачів / слухачів, при цьому поширеним є вживання алюзійних лінгвістичних одиниць мовою оригіналу. Так, Ю. Іздрик у вірші «Forrest & Lola» вбудовує в український

текст англійськомовні та німецькомовні «вкраплення», які є алюзіями на фільми «Forrest Gump» (1994) американського режисера Роберта Земекіса та «Lolarentt» (1998) німецького режисера Тома Тиквера: *не біжи форесте не біжи / не жени лоло – чекай зажди <...> не біжи форесте – зупинись! / не лети лоло бо крил шкодда! <...> от розтане світ мов обман.. / от усе розлетиться вицент.. / «run – скажу тоді – Forrest run!» / «rennt – скажу тоді – Lola rennt!»* [Іздрик, 2019, с. 66–67].

Алюзії в українському поетичному дискурсі почасти викликані комбінуванням різноманітних стилістичних прийомів, зокрема параномазій, алітерацій, асонансів та навіть квазіномінацій. Фоностилістично насичені поезії мають у своїй структурі одразу по декілька параномазій. Саме звукова близькість і семантичні контакти є основою їхніх стилістичних можливостей, оскільки пароніми мають широкі асоціативні зв'язки [Пономарів, 2000, с. 52]: <...> *І Лувр. І Лавра. І лавровий лист / у хащах терну. І зіркові сфери. / І вітер, що вертається. І свист. / Слоїстий свист летючої фанери* [Кичинський, 2013, с. 191]; <...> *найкращий сценарій – мантри наших мандрів <...>* [Іздрик, 2019, с. 121].

Такою фонетичною «близькозвучністю» породжується неповторність експресії, що відповідно налаштовує мовця емоційно» [Дудик, 2005, с. 165], адже фонетично змодельованими словами може стимулюватись поява позитивної або ж негативної емоційності: *вони свої ночі зігрівали гасом газом / вугіллям дровами <...> / крижаними словами пропонували свої / дрова і газ і гас <...>* [Чубай, 1990, с. 11]; <> *Персони. / Парсуни. / Кінозірки <...>* [Чубай, 1990, с. 204]; <...> *На санскриті життя – гіпотеза, / дець на горах слов'ян хребти: / в колообізі – дно колодязне, / звідки має відлуння йти* [Вишенський, 2009, с. 169]; *Що це тоді, Маріє, за совітів / Я був у невідрубаному світі / Пелюсткою підрубаної вишні. / А на тій вишні, Богородице, / На білій вишні / Кривавий цар Микола, здається, когось вішав. / А вішав він, либонь, для того, / Щоб у конюшні не метушилися джмелі... <...>* [Мельничук, 2009, с. 42–43].

Ігровий аспект звукових повторів максимально відчутний у разі його насиченості, що свідчить про умисний експеримент зі способами словесного вираження. Наприклад, це можна спостерігати в асонансних та алітераційних віршах (тавтограмах): *обрій округлює очі осинені / осі оснулі осоння озвучують / ондечки огир огнистооспалий / ойки-ойойки! – овес обтолочує / овід облітує овид орбітою – / обколесоує обід: / обідати! / о осіянно-означений острове / о Оріяно – країно оріїв!* [Низовий].

А. Любка у вірші «Тасю» вибудовує квазіномінацію без використання пробілів, натякаючи на інтернет-тексти в соціальних мережах, на зразок сучас-

них квазіномінацій-хештегів в інтернет-дискурсі. Водночас поет досягає максимального сугестивного впливу, іронізуючи про цінності сучасної масової культури: <...> *немаєбарокоосуцільнаеклектика / немаєпоетіводніпяки / минаєосінлишаютьсясектита / деякіганджібодайбивони* [Любка]. Такі комплексні оказіональні одиниці мають високий ступінь поетичної образності.

У поетичному дискурсі алюзії (на літературні твори та інші види мистецтва – музику, живопис, кіно тощо) завжди суттєві, адже коди перетину мистецтв формують у творах додаткові смислові надбудови, розгадка яких є завданням інтелектуального читача, тому що створені в художніх текстах ігрові моделі передбачають співтворчість автора й адресата [Клос, 2018, с. 199]. Як основні функції фонетично змодельованих оказіональних одиниць алюзійного типу в сучасному українському поетичному дискурсі можемо виділити такі: інтертекстуальність; залучення читача / слухача до культурологічного діалогу; засіб створення мовної гри; емоційно-змістове кодування.

Висновки і перспективи подальших розробок. Алюзійні фонетичні оказіоналізми завдяки добору вокальних та консонантних одиниць із певними акустико-артикуляційними параметрами містять відсилання до культурно-духовних джерел України та світу, серед яких не лише усна народна творчість, а й зразки сучасної масової культури. Найпродуктивнішими в українському поетичному дискурсі є такі фонетично змодельовані вербальні одиниці алюзійного типу: міфологічні, фольклорні, пісенні, літературно-художні, кінематографічні. Оказіональні інновації активізують увагу читачів / слухачів, інтенсифікуючи звукове тло. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розширенні класифікації алюзійних фонетичних оказіоналізмів, що функціонують у художньому дискурсі, та описі способів їхнього перекладу іноземними мовами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войтович В. Українська міфологія. Київ: Либідь, 2002. 664 с.
2. Глінка Н. В., Мачулянська А. В. Алюзія як засіб вираження емоцій в ідеостилі Д. Г. Лоуренса. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2023. № 13. С. 45–50. DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2023-13.7>
3. Гром'як Р. Т., Ковалів Ю. І., Теремко В. І. Літературознавчий словник-довідник. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 752 с.
4. Дудик П. С. Стилїстика мовних одиниць. *Стилїстика української мови: навчальн. посібн.* Київ: Видавничий центр «Академія», 2005. С. 121–288.
5. Заболотська О. Алюзія в художніх текстах: лінгвокогнітивний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика*. 2011. Вип. 13. С. 143–150.
6. Клос О. Ігрова модель художнього світу у візії постмодернізму. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2018. Вип. 67. Ч. 2. С. 194–201. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2018.67.9028>
7. Кузнєцова Г. В. Алюзія як лінгвістичне явище. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2014. № 9. С. 89–91.
8. Маленко О. О. Лінгво-естетична інтерпретація буття в українській поетичній мовотворчості (від фольклору до постмодерну): монографія. Харків, 2010. 488 с.
9. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підручн. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
10. Пухонська О. Я. Алюзія як феномен «чужого» мовлення в семантичному полі сучасних поетичних текстів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. 2012. Вип. 31. С. 92–94.
11. Хавкіна О., Малюта М. Алюзії у рекламних текстах. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2011. Вип. 23. С. 66–72.
12. Ципердюк О. Біблійні алюзії в поетичних текстах Василя Герасим'юка. *Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс*. 2016. Вип. 772. С. 110–115.

REFERENCES

1. Voitovych, V. (2002) *Ukrainska mifolohiia* [Ukrainian mythology]. Kyiv: Lybid. 664 p.
2. Hlinka, N. V. & Machulianska, A. V. (2023) *Aliuziia yak sposib vyrazhennia emotsii v ideostyli D. H. Lourensa* [Alusion as a way of expressing emotions in the ideological style by D. H. Lawrence]. *Naukovyi zhurnal Lvivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiedialnosti «Lvivskiy filolohichnyi chasopys»* [Scientific Journal of Lviv State University of Life Safety "Philological Periodical of Lviv"], no 13, pp. 45–50. DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2023-13.7>
3. Hromiak, R. T, Kopvaliv, Yu. I. & Teremko, V. I. (2006) *Literaturoznavchyi slovnyk-dovidnyk* [Literary dictionary-reference book]. Kyiv: Akademiia. 752 p.
4. Dudyk, P. S. (2005) *Stylistyka movnykh odyntys* [Stylistics of language units]. *Stylistyka ukraïnskoi movy* [Stylistics of Ukrainian Language]: study guide. Kyiv: Akademiia, pp. 121–288.

5. Zabolotska, O. (2011) Aluziia v khudozhnikh tekstakh: linhvokohnityvnyi aspect [Allusion in advertising texts: linguistic and cognitive aspect]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Linhvistyka [Scientific Bulletin of Kherson State University. Linguistics]*, vol. 13, pp. 143–150.
6. Klos, O. (2018) Ihrova model khudozhnoho svitu u vizii postmodernizmu [The playing model of the artistic world in the vision by postmodernism]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna [Bulletin of Lviv University. Philology]*, vol. 67, P. 2, pp. 194–201. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2018.67.9028>
7. Kuznietsova, H. V. (2014) Aliuziia yak linhvistychnе yavyshe [Allusion as a linguistic phenomenon]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia: Filolohiia [Scientific Bulletin of International Humanities University. Philology]*, no 9, pp. 89–91.
8. Malenko, O. O. (2010) Linhvo-estetychna interpretatsiia buttia v ukrainskii poetychnii movotvorchosti (vid folkloru do postmodernu): monohrafiia [Linguistic-aesthetic interpretation of being in Ukrainian poetical language creation (from folklore to postmodern): monograph]. Kharkiv. 488 p.
9. Ponomariy, O. D. (2000) Stylistyka suchasnoi ukrainskoi movy [Stylistics of modern Ukrainian language]: textbook. 3rd ed., rev. and sup. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. 248 p.
10. Pukhonska, O. Ya. (2012) Aluziia yak fenomen «chuzhoho» movlennia v semantychnomu poli suchasnykh poetychnykh tekstiv [Allusion as a phenomenon of “alien” speech in the semantic field of modern poetic texts]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia: Filolohichna [Scientific proceedings of National University “Ostroh Academy”]*, vol. 31, pp. 92–94.
11. Khavkina, O. & Maliuta, M. (2011) Aliuzii u reklamnykh tekstakh [Allusions in advertising texts]. *Humanitarna osvita v tekhnichnykh vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Humanities education in technical higher educational institutions]*, vol. 23, pp. 66–72.
12. Tsyperdiuk, O. (2016) Bibliini aliuzii v poetychnykh tekstakh Vasylia Herasumiuka [Biblical allusions in poetical texts by Vasyl Herasumiuk]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Romano-slovianskyi dyskurs [Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Romano-Slavic discourse]*, vol. 772, pp. 110–115.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрухович 2009: Андрухович Ю. Поезії. *Моя остання територія. Вибрані твори*: поезія, проза, есеїстка. Львів: ЛА «Піраміда», 2009. С. 17–85.
2. Вишенський 2009: Вишенський С. Поезії. *Поети «витісненого покоління»*: антологія / упор. текстів та передм. І. М. Андрусяка. Харків: Вид-во «Ранок», 2009. С. 168–186.
3. Гусейнова 2016: Гусейнова О. Супергерої: поезії. Львів: Вид-во Старого Лева, 2016. 188 с.
4. Іздрик 2019: Іздрик Ю. Меланхолії: поезії. Львів: Вид-во Старого Лева, 2019. 311 с.
5. Ірванець 2009: Ірванець О. Мій хрест: поезії. Харків: Фоліо, 2010. 122 с.
6. Каширіна 1989: Каширіна Л. С. Дивосил: поезії. Київ, 1989. 142 с.
7. Кичинський 2013: Кичинський А. Небажаний світок: вибрані поезії. Чернівці: Букрек, 2013. 296 с.
8. Кордун 1992: Кордун В. М. Сонцестояння: поезії. Київ: Дніпро, 1992. 301 с.
9. Лижичко: Лижичко Р. Дикі танці. *Наше: тексти пісень*. URL: <https://nashe.com.ua> (дата звернення: 23.03.2026).
10. Любка: Любка А. Поезії. URL: <https://onlyart.org.ua> (дата звернення: 12.03.2026).
11. Мельничук 2009: Мельничук Т. Поезії. *Поети «витісненого покоління»*: антологія / упор. текстів та передм. І. М. Андрусяка. Харків: Вид-во «Ранок», 2009. С. 40–76.
12. Низовий: Низовий І. Поезії URL: <http://mausterni.com> (дата звернення: 06.03.2026).
13. Обрядові пісні: Обрядові пісні. *Українські пісні*. URL: <https://pisni.org.ua> (дата звернення: 23.03.2026).
14. Чубай 1990: Чубай Г. П. Говорити, мовчати і говорити знову: вірші / передм. М. Рябчука. Київ: Молодь, 1990. 144 с.

Дата першого надходження статті до видання: 23.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.05.2026